

Sygn. akt IV U 962/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: sekr. Ewelina Klimek

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2021 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania A. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 29 maja 2019 roku znak: (...)

w sprawie A. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż A. N., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym

i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od

5 czerwca 2014 r.;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na rzecz A. N. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 962/19

UZASADNIENIE

wyroku z 26 kwietnia 2021 roku

Decyzją z dnia 29 maja 2019 roku, znak:(...), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 oraz art. 6 ust. 1 pkt 5 , art. 11 ust. 2, art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. stwierdził, że A. N., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od dnia 5 czerwca 2014 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż w wyniku postępowania kontrolnego ustalono, że od 5 czerwca 2014 roku A. N. nie prowadzi pozarolniczej działalności gospodarczej i w konsekwencji nie spełnia warunków do objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tego tytułu. Organ rentowy wskazał, że w Centralnej Ewidencji i Informacji o

Działalności Gospodarczej ((...)) odwołująca figuruje jako przedsiębiorca od 5 czerwca 2014 roku, główny przedmiot działalności stanowi sprzątanie, a od września 2014 roku również konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli. Działalność prowadzi pod adresem P. 103. Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej A. N. korzystała z zasiłków chorobowych i macierzyńskich w okresie od 22 września 2014 roku do 12 czerwca 2018 roku, z krótkimi okresami przerw: od 12 stycznia 2016 roku do 7 lutego 2016 roku, od 8 sierpnia 2016 roku do 27 września 2016 roku, od 15 października 2016 roku do 25 października 2016 roku, od 11 listopada 2016 roku do 24 stycznia 2017 roku, od 26 lipca 2017 roku do 20 września 2017 roku, od 10 października 2017 roku do 23 października 2017 roku, od 1 listopada 2017 roku do 12 grudnia 2017 roku, od 13 czerwca 2018 r. do 26 lipca 2018 r. Natomiast od 27 lipca 2018 roku do nadal korzysta w ciągłości z zasiłków z ubezpieczenia chorobowego. Miesięczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne dla odwołującej, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, wynosiła w czerwcu 2014 roku - 8. 116, 33 zł, w lipcu i sierpniu 2014 roku - 9. 365 zł, we wrześniu 2014 roku - 6. 555, 50 zł, a od października 2014 roku - 60 % prognozowanego średniego miesięcznego wynagrodzenia proporcjonalnie pomniejszonego do okresów niezdolności lub wyłącznie ubezpieczenie zdrowotne w okresach pobierania zasiłków macierzyńskich. Organ rentowy w oparciu o pismo odwołującej z 18 kwietnia 2019 roku ustalił, że przedmiotem prowadzonej działalności było i jest sprzątanie oraz czyszczenie tapicerek samochodowych. Z treści wyjaśnień odwołującej wynikało, że A. N. nie posiadała umów z kontrahentami, ponieważ umowy były zawierane ustnie. Usługi wykonywała u klientów. Posiada sprzęt do wykonywania usług, jednak nie posiadała faktur na zakupiony sprzęt. Nie reklamowała swojej firmy w internecie lub w inny sposób. Środki na opłacenie wysokich składek odwołująca miała z oszczędności. Jako dowód pracy A. N. złożyła do ZUS kilka faktur za: pranie tapicerki samochodowej, mycie samochodów, sprzątanie kabin. W zeznania podatkowych za lata 2014 - 2018 wykazała przychód w wysokości: 7.047 zł za rok 2014, 0 zł za rok 2015, 2. 870 zł za rok 2016, 5. 600 zł za rok 2017, 1.350 zł za rok 2018. Z oświadczenia odwołującej wynikało, iż nie wykonywała ona działalności gospodarczej w okresie niezdolności do pracy i w czasie pobierania zasiłku macierzyńskiego. W ocenie ZUS, odwołująca nie przedstawiła żadnych dowodów na to, że podjęła działania w celu organizacji działalności gospodarczej (zakup narzędzi, działania o charakterze marketingowym). ZUS wskazał, że odwołująca nie przedstawiła faktur za zakup sprzętu, umów z kontrahentami na wykonanie usług. Nie przedłożyła wszystkich rachunków, ani dowodów wewnętrznych, które dokumentowałyby i jednocześnie potwierdzały wykonywanie usług ujętych w ewidencji przychodów. Z przedłożonej ewidencji nie wynika dla kogo i jakie usługi miałyby być wykonywane. Przychód wykazany w PIT - 28 za 2014 rok różni się od przychodu wykazanego w ewidencji przychodów za ten rok. Działalność nie przynosiła dochodów na takim poziomie aby opłacać składki na ubezpieczeniowe od kwoty 9. 365 zł. W ocenie ZUS, odwołująca nie prowadziła działalności w celach zarobkowych, w sposób zorganizowany i ciągły, zgodnie ustawową jej definicją. Podejmowane przez nią działania były ukierunkowane wyłącznie na stworzenie pozorów działalności gospodarczej w celu utrzymania tytułu do podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, w konsekwencji wysokich świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w związku z macierzyństwem i chorobą. Tego typu zachowania jako godzące w zasady współżycia społecznego, w tym w zasadę sprawiedliwości społecznej, nie mogą być aprobowane i podlegać ochronie ubezpieczeniowej.

Od powyższej decyzji odwołała się A. N. , wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od dnia 5 czerwca 2014 roku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Odwołująca się podniosła, że prowadzona przez nią działalność jest zorganizowana, prowadzona we własnym imieniu, w sposób ciągły. Według niej, ZUS bezzasadnie twierdził, iż tylko działania marketingowe i zakup narzędzi mogą być dowodem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Odwołująca poniosła, że posiada odpowiedni sprzęt do prowadzenia działalności gospodarczej. Mimo, że umowy z kontrahentami zawierała ustnie, to wystawiała za usługi faktury i prowadziła ewidencję sprzedaży za prowadzone usługi na rzecz klientów indywidualnych, jednorazowych oraz stałych. Wskazała, iż nie spotkała się w praktyce z sytuacją, by ktokolwiek zawierał umowy pisemne na np. umycie samochodu, czy jego wyczyszczenie. Podniosła, iż nieprawdziwe jest twierdzenie ZUS, że przychód wykazany w PIT - 28 za 2014 rok różni się od przychodu wykazanego w ewidencji przychodów za ten rok. A. N. zaznaczyła, że wykazała zarobkowych

charakter prowadzonej przez nią pozarolniczej działalności gospodarczej, a wysokość opłaconych przez nią składek nie powinna mieć wpływu na jej ubezpieczenie.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., powołując się na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji wniósł o jego oddalenie. W ocenie ZUS, ustalenia faktyczne poczynione przez organ rentowy świadczą o tym, że odwołująca się w okresie od 5 czerwca 2014 roku nie prowadziła działalności w celach zarobkowych w sposób zorganizowany i ciągły, zgodnie z ustawową definicją. Z uzyskanych przez organ rentowy dokumentów księgowych wynika, że przychód z prowadzonej przez odwołującą się działalności wyniósł 17 000 zł ze wszystkich lat łącznie, a wydatki przewyższały dochody z działalności. Poza kilkoma fakturami odwołująca nie przedłożyła żadnych dowodów na wykonywanie działalności gospodarczej, zakup niezbędnych środków do jej prowadzenia, itp. Zdaniem ZUS, wystawione pojedyncze faktury na tak niewielkie kwoty można ocenić jako pozorowane prowadzenie działalności gospodarczej w celu uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, co ujawnia nie tylko, że zamiarem skarżącej nie było prowadzenie działalności gospodarczej, ale także jej zamiarem była minimalizacja kosztów, a maksymalizacja zysków pochodzących z ubezpieczenia społecznego. Deklarowana przez odwołującą się składka na ubezpieczenie społeczne była niewspółmierna do kosztów i dochodów odwołującej w związku z prowadzoną działalnością, a ze wskazanych zestawień wynika, że odwołująca prowadziła ją jedynie do uzyskania rażąco wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tytułu macierzyństwa i choroby. Złożone do sprawy faktury dowodzą, że prowadzona działalność była incydentalna, a nie prowadzona w sposób ciągły, stały, zorganizowany – w celach zarobkowych. Tym samym odwołująca nie podlega ubezpieczeniom z tego tytułu.

Bezspornym w sprawie było, że A. N. od 5 czerwca 2014 roku zgłosiła się, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, do ubezpieczeń społecznych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w zakresie ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, wypadkowego i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W okresie od 22 września 2014 roku do 12 czerwca 2018 roku, z krótkimi okresami przerw: od 12 stycznia 2016 roku do 7 lutego 2016 roku, od 8 sierpnia 2016 roku do 27 września 2016 roku, od 15 października 2016 roku do 25 października 2016 roku, od 11 listopada 2016 roku do 24 stycznia 2017 roku, od 26 lipca 2017 roku do 20 września 2017 roku, od 10 października 2017 roku do 23 października 2017 roku, od 1 listopada 2017 roku do 12 grudnia 2017 roku, od 13 czerwca 2018 r. do 26 lipca 2018 r. korzystała z zasiłków chorobowych oraz macierzyńskiego (od 13 stycznia 2015 r. do 11 stycznia 2016 r.). Miesięczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne odwołującej, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, wynosiła w czerwcu 2014 roku - 8. 116, 33 zł, w lipcu i sierpniu 2014 roku - 9. 365, 00 zł, we wrześniu 2014 roku - 6. 555, 50 zł, od października 2014 roku - 60 % prognozowanego średniego miesięcznego wynagrodzenia proporcjonalnie pomniejszonego do okresów niezdolności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. N. z wykształcenia jest menagerem turystyki. W roku 2016 ukończyła Wyższą Szkołę Zawodową w S.. W dniu 13 lipca 2012 roku uzyskała kompetencje zawodowe w drogowym transporcie rzeczy (Nr (...)) .Odwołująca zawodowo nie pracowała, pomagała rodzicom na gospodarstwie rolnym, była ubezpieczona w KRUS. Brat odwołującej się K. N. prowadzi Zakład (...), gdzie zajmuje się naprawą samochodów. Od niego odwołująca pozyskała informację dotyczącą zapotrzebowania usług zakresie sprzątnięcia samochodów. Zakupiła profesjonalny sprzęt - odkurzacz P. firmy (...).

W dniu 5 czerwca 2014 roku A. N. zarejestrowała pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą A. N. (...) wg. przeważającego (...) 45.20. – konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli. Działalność tę prowadziła do września 2014 roku z uwagi na okoliczność, iż w czasie ciąży, u dziecka podejrzewano przepuklinę oponowo rdzeniową na wysokości kręgow szyjnych oraz wadę genetyczną płodu. Po wykluczeniu wady genetycznej odwołująca miała zalecenia do monitorowania ciąży (gdyż nadal stwierdzane były nieprawidłowości anatomiczne u dziecka- poszerzony fałd karkowy) i przeciwwskazania do pracy aż do porodu.

W czasie do września 2014 roku odwołująca w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej świadczyła usługi dla klientów indywidualnych, głównie w zakresie czyszczenia tapicerek, prania dywaników, mycia

okien w domach. Zajmowała się czyszczeniem całego wnętrza samochodów począwszy od podsufitki, plastików. Materiałowe elementy czyściła odkurzaczem, pozostałe ręcznie przy użyciu środków czyszczących.

Odwołująca miała klientów indywidualnych z polecenia od braci i koleżanek. Czyściła też samochody klientów jej braci, u których oni naprawiali samochody. Faktury wstawiała tylko dla firm. Natomiast pozostałe dochody wykazywała w książce przychodów i rozchodów. Odwołująca osobiście wpisywała do książki daty i kwoty. Pozostałe czynności podatkowe wykonywała za nią księgowa A. D..

A. N. świadczyła między innymi usługi na rzecz (...) R. G., który zlecał jej usługi czyszczenia pojazdów, tapicerki po ich sprowadzeniu do Polski. Czynności te odwołująca się wykonywała na placu komisowym w P.. Odwołująca świadczyła też usługi sprzątnięcia dla R. M., który posiada 15 ciągników siodłowych. Zlecał on odwołującej pranie tapicerki, łóżek. Za usługi te zostały wystawione faktury.

Od czasu zwolnienia chorobowego odwołująca się nie świadczyła żadnych usług, nie zatrudniła pracownika. W okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego w 2015 r. aktywnie nie wykonywała żadnych czynności w ramach działalności gospodarczej, zajmowała się opieką nad dzieckiem, które wychowywała sama. Dziecko wymagało opieki z uwagi na dysplazję stawów biodrowych. Było w gipsie ponad 10 tygodni. Po zakończeniu zasiłku macierzyńskiego w dniu 11 stycznia 2016 r. odwołująca się korzystała z zasiłków chorobowych z przerwami. Zasiłki chorobowe były związane z chorobą stawów kolanowych i kręgosłupa odwołującej się. A. N. leczyła się prywatnie w Zakładzie (...) u dr B., groziła jej (...). Odwołująca miała duże bóle, nie mogła chodzić po schodach. Jedynie w przerwach między pobieraniem zasiłków chorobowych odwołująca podejmowała aktywność zawodową, wykonując takie same usługi co w pierwszym okresie działalności, Odwołująca zaszła w drugą ciążę w 2018 r. Urodziła dziecko w 28 stycznia 2019 r. i korzystała z zasiłku macierzyńskiego do maja 2019 r., kiedy to ZUS wstrzymała wypłatę zasiłku.

A. N. w Urzędzie Skarbowym z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej wykazała przychód za rok: 2014 - 7 047 zł, 2015 – 0 zł, 2016 - 2 870 zł, 2017 - 5 600 zł, 2018 – 1 350 zł.

W listopadzie 2014 r. wobec odwołującej prowadzono postępowanie wyjaśniające; sprawdzano czy faktycznie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w związku z krótkim okresem ubezpieczenia przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienia do świadczeń. W czasie tym – na wezwanie ZUS – odwołująca się złożyła pisemne wyjaśnienia i przedłożyła dokumentację świadczącą o prowadzeniu działalności gospodarczej (ewidencję przychodów za 2014 rok), którą organ rentowy zaakceptował. Pismem z dnia 14 listopada 2014 rok Wydział (...) i Składek ZUS poinformował Referat ds. Poświadczeń, że z analizy posiadanej dokumentacji wynika, że odwołująca spełnia warunki do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, a stosownie do uchwały SN z 21 kwietnia 2010 roku , I UZP 1/10, ZUS nie jest uprawniony do kwestionowania zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą podstawy wymiaru składek. Po ww. kontroli ZUS wypłacał odwołującej się świadczenia chorobowe i macierzyńskie do maja 2019 r.

A. N. nadal prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiot rozszerzyła od 2020 r. o zarządzanie transportem. W roku 2020 roku odwołująca korzystała ze świadczeń postojowych związanych z pandemią i zwolnienia ze składek ZUS. Za rok 2020 odwołująca uzyskała dochód w kwocie 5 704,18 zł, a za 2021 r. (do lutego) 7317,48 zł.

(**dowód:** certyfikat, k. 102, wpis w (...), k. 9 akt ZUS, zeznanie podatkowe k. 18-20, 26-28, 37-39, 43-46 akt ZUS, faktury k. 21-24, 29-30, 49 akt ZUS, ewidencja przychodów k. 25, 31-36, 40-42, 47-48, dokumentacja ZUS z 2014 r. dot. podlegania przez odwołująca ubezpieczeniom społecznym z tyt. działalności gospodarczej – w załączeniu, pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego, k. 51 akt ZUS karta ciąży, wykaz pobieranych zasiłków k. 2-3 akt ZUS, k. 42, 53 , dokumentacja dot. kontynuowania działalności gospodarczej w 2020 r. i 2021 r. k. 83-137, badania genetyczne, k. 141, dokumentacja medyczna, k. 149 -167, 182, , zeznania świadka R. G. od min. 00:06:47, k. 143- verte, zeznania świadka R. M. od min. 00:19:36, k. 143 – verte, zeznania odwołującej się od min. 00: 32:41, k. 144)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł

się również na zeznaniach świadków R. G. i R. M. oraz odwołującej się, które obdarzył w pełni walorem wiarygodności, albowiem były one obiektywne, logiczne oraz zgodne z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. N. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie, czy w okresie od 5 czerwca 2014 roku odwołująca podlegała ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 432) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi, przy czym za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uważa się: 1) osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem ust. 6a; 2) twórcę i artystę; 3) osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu: a) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, b) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych; 4) wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej; 5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.). Zgodnie z art. 8 ust. 6 a cyt. ustawy za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność nie uważa się w rozumieniu niniejszej ustawy osoby fizycznej, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

Stosownie do art. 12 ust. 1 cyt. ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą obejmowane są także ubezpieczeniem chorobowym, lecz na ich wniosek (art. 11 ust. 2 ustawy).

Okres podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom określa art. 13 pkt 4 zgodnie, z którym osoby prowadzące pozarolniczą działalność obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 874) - obowiązującej w dacie zarejestrowania przez odwołującą się działalności, a uchylonej z dniem 30 kwietnia 2018 roku, działalnością gospodarczą była zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wyróżnia kilka specyficznych właściwości, tj. charakter profesjonalny, a więc stały, nie amatorski i nie okazjonalny, podporządkowanie regułom opłacalności i zysku, powtarzalność działań (np. seryjność produkcji, stypizowanie transakcji, stała współpraca itd.) oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym (por. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., sygn. akt III CZP 40/91). Co ważne - wykonywanie działalności gospodarczej obejmuje nie tylko faktyczne wykonywanie w celu zarobkowym czynności należących do zakresu tej działalności, lecz także działań zmierzających do zaistnienia takich czynności gospodarczych (czynności przygotowawcze), jak na przykład poszukiwanie nowych klientów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie, załatwianie spraw urzędowych. W konsekwencji podjęcie czynności zmierzających bezpośrednio do rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej (czynności przygotowawczych) stanowi już o jej wykonywaniu, o ile w ich następstwie doszło do faktycznego jej

uruchomienia (wyrok SN z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 80/05; wyrok SN z dnia 23 marca 2006 r., I UK 220/05; wyrok SN z dnia 18 października 2011 r., II UK 51/11).

W orzecznictwie sądów wielokrotnie wskazywano, że podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika nie ze zgłoszenia prowadzenia działalności gospodarczej, ale z faktu jej rzeczywistego wykonywania. W wyroku z 13 listopada 2008 roku (II UK 94/08) Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje). W uzasadnieniu orzeczenia podniesiono, iż art. 13 pkt 4 ustawy systemowej jednoznacznie kładzie nacisk na rozpoczęcie wykonywania pozarolniczej działalności i zaprzestanie wykonywania tej działalności, a nie na moment dokonania w ewidencji działalności gospodarczej stosownego wpisu o zarejestrowaniu działalności oraz chwilę jego wykreślenia. W konsekwencji obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje). Skoro więc podleganie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego jest pochodną prowadzenia (wykonywania) działalności gospodarczej, a nie wpisu w ewidencji, to nie podlega przymusowi ubezpieczenia zarówno osoba, która pomimo zgłoszenia działalności gospodarczej do ewidencji i uzyskania stosownego wpisu nie podjęła jej z różnych przyczyn, jak i osoba, która - mimo faktycznego niewykonywania działalności gospodarczej po jej podjęciu - jest wpisana do ewidencji, gdyż nie zgłoszono zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności. Inne rozumienie art. 13 pkt 4 ustawy systemowej mogłoby prowadzić do przypadków legalizacji fikcyjnego rejestrowania działalności gospodarczej wyłącznie w celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej. Podobne wnioski płyną także z szeregu innych orzeczeń Sądu Najwyższego (por. wyroki z 21 czerwca 2001 r. II UKN 428/00,

z 11 stycznia 2005 r. I UK 105/04, z 25 listopada 2005 r. I UK 80/05,

z 30 listopada 2005 r. I UK 95/05, z 19 marca 2007 r. III UK 133/06. W wyroku

z 14 września 2007 roku III UK 35/07 Sąd Najwyższy wskazał z kolei, że art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy z 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych kreuje obowiązek podlegania osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczeniom z mocy ustawy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Tak więc, to nie decyzja organu rentowego powoduje powstanie tego obowiązku, a jedynie potwierdza ona ten obowiązek. Decyzja ta wydawana jest na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń i nie jest decyzją kształtującą prawa i obowiązki, a jedynie decyzją potwierdzającą przebieg ubezpieczeń. Ubezpieczenie powstaje zatem z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma jedynie charakter deklaratoryjny, potwierdzający powstanie prawa z chwilą ziszczenia się jego ustawowych przesłanek.

Według ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego zawartego w uchwale z dnia 6 grudnia 1991 r., III CZP 117/91, do cech działalności gospodarczej należą: zawodowy, a więc stały (nie okazjonalny) charakter, powtarzalność podejmowanych działań, podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania, uczestnictwo w obrocie gospodarczym, cel zarobkowy. Przesłanki te muszą być spełnione kumulatywnie. Podstawą do powstania obowiązku ubezpieczeń na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej jest zatem faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej, w tym gospodarczej, co oznacza, że wykonywanie tej działalności to rzeczywista działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że dla zakwalifikowania danej działalności jako działalności gospodarczej istotne znaczenie ma jej ciągłość i zarobkowy charakter. Ciągłość działalności gospodarczej ma dwa aspekty. Pierwszy to powtarzalność czynności, tak aby odróżnić prowadzoną działalność gospodarczą od jednostkowej umowy o dzieło lub zlecenia albo umowy o świadczenie usług, które same w sobie nie stanowią lub nie składają się jeszcze na działalność gospodarczą. Przejawem działalności gospodarczej nie są działania o charakterze sporadycznym, doraźnym, okazjonalnym lub incydentalnym. Drugi aspekt, wynikający zresztą z pierwszego, to zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej. Przesłanka zarobkowego charakteru jest spełniona wtedy, gdy prowadzenie działalności gospodarczej nastawione jest na uzyskanie dochodu, choć może się zdarzyć, że działalność ta w danym okresie przynosi straty. W tej mierze istotny jest jednak wyznaczony przez przedsiębiorcę cel, który przez realizację zamierzonych przedsięwzięć musi zakładać dany wynik finansowy. Zarobkowy charakter jest nastawiony na zysk, który powinien co najmniej

pokryć koszty założenia i prowadzenia przedsięwzięcia. Zatem podstawowe znaczenie dla objęcia ubezpieczeniem społecznym ma fakt rzeczywistego wykonywania lub niewykonywania działalności gospodarczej, na dodatek w sposób ciągły i o charakterze zarobkowym. Wykonywanie działalności gospodarczej polega na powtarzalności podjętych działań, które podporządkowane są regułom zysku i opłacalności (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2019 r. sygn. I UK 100/18

W ocenie Sądu – po przeprowadzeniu postępowanie dowodowego – nie ma podstaw, aby przyjąć, że na dzień 5 czerwca 2014 roku, tj. na pierwszy dzień aktywności zawodowej odwołującej z tytułu zarejestrowania prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, nie było podstaw do objęcia odwołującej się ubezpieczeniami społecznymi. Przede wszystkim zaakcentować trzeba, iż ta kwestia była już przedmiotem prowadzonego przez organ rentowy w październiku i listopadzie 2014 r. postępowania wyjaśniającego. Z dowodów ujawnionych w sprawie wynika, że już w roku 2014 r. odwołująca miała kontrolę z ZUS-u, kiedy to sprawdzano czy faktycznie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w związku z krótkim okresem ubezpieczenia przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienia do świadczeń. Organ rentowy – po analizie przedłożonej przez odwołującą dokumentacji i wyjaśnień – uznał wówczas, iż brak jest podstaw do kwestionowania prowadzenia działalności przez odwołującą i związanego z tym tytułu ubezpieczenia. W piśmie z dnia 14 listopada 2014 r. wprost wskazano, że odwołująca spełnia warunki do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, a w świetle obowiązujących przepisów brak jest podstaw do kwestionowania zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą podstawy wymiaru składek. Po ww. kontroli ZUS wypłacał odwołującej się świadczenia chorobowe i macierzyńskie. W ocenie Sądu, aktualnie nie ma podstaw, aby ZUS mógł swoje uprzednie ustalenia kwestionować; w tym zakresie organ rentowy nie wskazał żadnych przekonujących argumentów. Za wyjątkiem tego, że odwołująca przed długi czas korzystała ze świadczeń, nie zaistniała żadna zmiana w jej sytuacji ubezpieczeniowej, którą ZUS uprzednio oceniał. Nadto weryfikacja tego ubezpieczenia w 2014 r. przez organ rentowy utwierdziła odwołującą w przekonaniu, że jest prawidłowo ubezpieczona, a skoro zaistniało ryzyko ubezpieczeniowe, może ze świadczeń z ZUS zgodnie z prawem korzystać.

Niezależnie od powyższego, z przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wynika, że od dnia 5 czerwca 2014 roku A. N. faktycznie prowadziła działalność gospodarczą, wykonując czynności opisane w ustalonym stanie faktycznym i nie były to działania fikcyjne. Odwołująca przedłożyła bowiem dowody świadczące o podjęciu działalności gospodarczej w 2014 r. i jej kontynuacji w następnych latach (oczywiście z przerwami związanych z korzystaniem ze świadczeń chorobowych i macierzyńskich). Są to faktury, ewidencja przychodów, zeznania świadków. Należy wskazać, iż odwołująca wykazała uzyskiwanie przychodów w każdym roku (z wyjątkiem 2015 r. kiedy to pobierała zasiłek macierzyński). W roku założenia działalności gospodarczej od czerwca do września 2014 r. wykazała przychód w kwocie 7047 zł.

Zdaniem Sądu, odwołująca wykazała, iż w 2014 r. aktywnie prowadziła w sposób zorganizowany i ciągły działalność gospodarczą. Brak jest jakichkolwiek dowodów podważających taką ocenę. Z tytułu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej od 2014 r. i związanego z tą okolicznością podlegania ubezpieczeniom społecznym i opłacania składek, odwołująca nabyła od 22 września 2014 r. prawo do zasiłków chorobowych i macierzyńskich.

Odwołująca wykazała stosowną dokumentacją, iż we wrześniu 2014 r. z uwagi na podejrzenie wady genetycznej u dziecka, a potem dalsze kłopoty zdrowotne musiała korzystać ze świadczeń chorobowych. Przedstawiła również obszerną dokumentację dotyczącą jej leczenia, które skutkowało zwolnieniami chorobowymi. Zwolnień tych ZUS nie kwestionował. Podkreślić trzeba, iż ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Przepis art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020 r., poz. 879), wyklucza możliwość osobistego prowadzenia działalności przez przedsiębiorcę. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 roku, sygn. I UK 42/17, zasadą jest to, że wykonywanie pracy zarobkowej stanowi negatywną przesłankę prawa do zasiłku. Ustawa nie określa wyjątków, niemniej przyjmuje się, że tylko sporadyczna, wymuszona

okolicznościami aktywność zawodowa może usprawiedliwiać zachowanie prawa do zasiłku chorobowego. W okresach pobierania przysługujących odwołującej zasiłków chorobowych, nie mogła ona prowadzić działalności gospodarczej.

Odnosnie zaś zasiłku macierzyńskiego, zwrócić trzeba uwagę na fakt, iż prowadzenie działalności gospodarczej podczas pobierania zasiłku macierzyńskiego jest prawnie dozwolone, co nie oznacza jednak, że jest konieczne. Innym słowy, ustawa nie nakazuje, ani nie zabrania prowadzenia działalności w tym okresie. Oczywistym jest przecież, iż celem urlopu macierzyńskiego jest zapewnienie matce możliwości regeneracji oraz sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. Nie znajduje żadnego uzasadnienia wymaganie od matki - przedsiębiorcy, aby w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego wykonywała pracę. Dodać trzeba, iż żaden przepis nie obliuguje przedsiębiorcy, by organizował sobie „zastępstwo” w sensie zatrudnienia pracownika czy zleceniobiorcy. Nie sposób wymagać od ubezpieczonej, aby aktywnie prowadziła działalność gospodarczą nie tylko w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego, ale i w okresie następującej potem bezpośrednio niezdolności do pracy, skoro działalność ta była wykonywana wcześniej jednoosobowo. Dodać należy, iż w okresie pobierania świadczeń z ZUS z tytułu macierzyństwa, przedsiębiorca nie ma obowiązku zawieszania działalności. W tym czasie nie musi opłacać składek na ubezpieczenia społeczne; płatnikiem składek na te ubezpieczenia jest ZUS, a przedsiębiorca podlega ubezpieczeniom z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego (art. 9 ust. 1 c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Odwołująca w okresach przerw pomiędzy zasiłkami również prowadziła działalność, gdyż w latach 2016-2018 uzyskiwała przychody, świadczące o jej aktywności i woli kontynuowania działalności. Znalazło to potwierdzenie w fakcie dalszego prowadzenia przez odwołującą działalności gospodarczej w 2020 r. i 2021 r., czego organ rentowy nie kwestionował.

W spornym okresie A. N. spełniła zatem wymagane przesłanki do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W tej sytuacji wysokość podstawy wymiaru składek zadeklarowana przez ubezpieczoną nie mogła mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia. Powyższe wynika z faktu, że już samo prowadzenie działalności gospodarczej rodzi obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, wobec czego organ rentowy nie może „wylączyć” osoby prowadzącej działalność z ubezpieczeń tylko dlatego, że zadeklarowała ona wysoką składkę (mieszczącą się jednak w granicach dozwolonych przez przepisy ustawy systemowej). Skoro zaś ubezpieczona rzeczywiście prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą od 2014 r. (co zostało wykazane w toku postępowania dowodowego), to podlega z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów prawa materialnego zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, że odwołująca się A. N. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 5 czerwca 2014 roku (pkt I wyroku).

W pkt II wyroku Sąd - na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażonej w art. 98 k.p.c. w związku z § 9 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U z 2018, poz. 265) - zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. na rzecz odwołującej kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 962 / 19

ZARZĄDZENIE

- 1) odnotować uzasadnienie;
- 2) odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. organu rentowego;
- 3) kal. 14 dni.

N., dnia 14 maja 2021 r.

Sędzia: